

Berlin verheft non-communicatie tot kunst

RECENSIE, Van onze medewerkster Karin Veraart op 06 juli '10

<<http://www.volkskrant.nl/dagelijksarchief/2010/juli/6>> , 00:00, bijgewerkt 06 juli '10

<<http://www.volkskrant.nl/dagelijksarchief/2010/juli/6>> , 14:42

MÛLHEIM - MÛLHEIM 'Het probleem is dat we nooit samen aan één tafel hebben gezeten', zegt een van de gesprekspartners aan het begin van de voorstelling. Maar de mannen, betrokken bij een ontwikkelingsproject in het Ruhrgebied, zitten aan één tafel, in de voorstelling Tagfish. Dat belooft wat, qua communicatie.

Tagfish van het Antwerpse kunstenaarscollectief Berlin was een van de producties waarmee Theater der Welt de afgelopen dagen feestelijk is begonnen. In het kader van 'Ruhrgebied - Europese Culturele Hoofdstad' kunnen een paar weken lang op allerlei fraaie locaties in en rond Essen en Mülheim (am Ruhr), in theaters maar ook in de opgeknapte 'industriële kastelen' die het Ruhrgebied rijk is, de meest uiteenlopende, internationale voorstellingen worden bezocht.

TdW (onder artistieke leiding van Frie Leysen) vormt zo een belangrijke 'theaterpijler' binnen RUHR.2010, waaraan Nederland een aanzienlijke artistieke bijdrage levert (NL RUHR). Een aantal voorstellingen is komend seizoen ook in Nederland te zien. In onder meer De Internationale Keuze van de Rotterdamse Schouwburg, die koos voor K, a society van de Vlaamse theatermaker Kris Verdonck, en Hard to be a God van de Hongaar Kornél Mundruczó, in Theater der Welt in de laatste week geprogrammeerd.

Sommigen van de kunstenaars maken grif gebruik van de intrigerende locaties, zoals Verdonck, Anna Rispoli en Berlin. Tagfish – dat te zien was in de zogenoemde Ringlokschuppen, een industrieel complex uit 1900 – vormt het eerste deel van hun nieuwe theatercyclus Horror Vacui. Hierbinnen willen ze steeds opnieuw werken vanuit 'het tafelgesprek', en in het geval van Tagfish is dat in ieder geval al erg geslaagd.

Eerder genoemde mannen worden hier, of ze nu willen of niet, in het theater bij elkaar aan tafel gezet. Zes flatscreens op vrij onnavolgbare wijze aan vergaderstoelen gekoppeld, tonen zes mannen, werkzaam aan een en het zelfde project dat maar niet wil vlotten: de ontwikkeling van de Zollverein, een monumentaal stuk grond, werelderfgoedgebied.

In het midden zit bijvoorbeeld een zekere Prof. Thomas Rempen, motor achter de 'Creative Village': een gebied met een hotel en een wellness center en wat al niet. Om hem heen zitten lieden die er qualitate qua mee te maken hebben: een architect, een stedenbouwkundige uit Essen, een journalist, ook. Eén stoel blijft leeg: die van de sjeik die er ooit geld in wilde pompen. Op een of andere manier is hij niet zo makkelijk meer te bereiken als voorheen.

Hilarisch

Er ontvouwt zich aldus een hilarisch patroon van non-communicatie, gebaseerd op feitenmateriaal. De mannen spreken puur en alleen met hun interviewers, maar doordat ze antwoorden op gelijke vragen en door de superstrakke montage, lijkt het of ze reageren op elkaar – al hebben ze ieder moment andere kleren aan, en weet je dat de makers hier een ferme hand in hebben gehad. Door het soepele technische verloop, de theatrale details – een van de Berliners zuigt juist voor aanvang van de vergadering nog even het rode kleed onder de tafel – zou je makkelijk over het hoofd zien wat een voorwerk er in dit project moet zitten: maanden van gesprekken en ook: filmen.

Met die solide manier van werken (Berlin eigen, en bekend van hun eerdere cyclus Holoceen, waarvan Moscow later in dit festival nog te zien is) weet dit duo de voorstelling boven de regionale context uit te tillen en een universele component mee te geven. Ja, zo lopen leuke ideeën en dromen vast in bureaucratie, gemakzucht, lafheid. En aan de andere kant: sommige leuke ideeën zijn misschien ook wel een tikkeltje te wild.